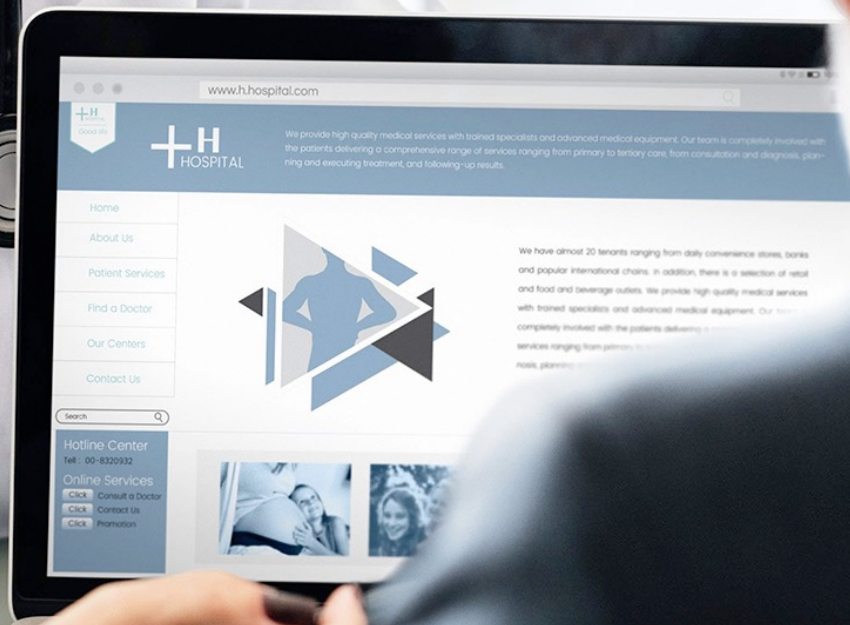

Ari Vehmas
yleislääketieteen erikoislääkäri
kuntoutuksen erityispätevyys

Yleislääkäripäivät 2023

Moniammatillinen työkykytiimi

24.11.2023 klo 9:45- 11:10

Sitoumukset

Kaisankoti	<i>vastaava lääkäri</i>	2017 -
Vakuutusoikeus	<i>asiantuntijalääkäri</i>	2019 -
MedCross Oy:		
➤ Eloisa/Essote	<i>työkytytimin kons.</i>	2021 -
➤ KSSHHP	<i>työkytytimin kons</i>	2022
➤ Keusote, Espoo, Helsinki	<i>työkytytimin kons</i>	<i>yksittäisiä</i>
➤ Kuntoutussäätiö / Verve	<i>asiantuntijalääkäri</i>	2017 - 2021
Kirkkonummen perusturva	<i>terveyskeskuslääkäri / kuntoutuslääkäri / avohoidon ylilääkäri</i>	2011 - 2017
Espoon terveyskeskus	<i>terveyskeskuslääkäri</i>	1994 - 2011
Johns Hopkins, USA	<i>Faculty Research Associate</i>	2001 - 2003

Yleistä työllisyydestä ja työttömyydestä

MedCross

24.11.2023

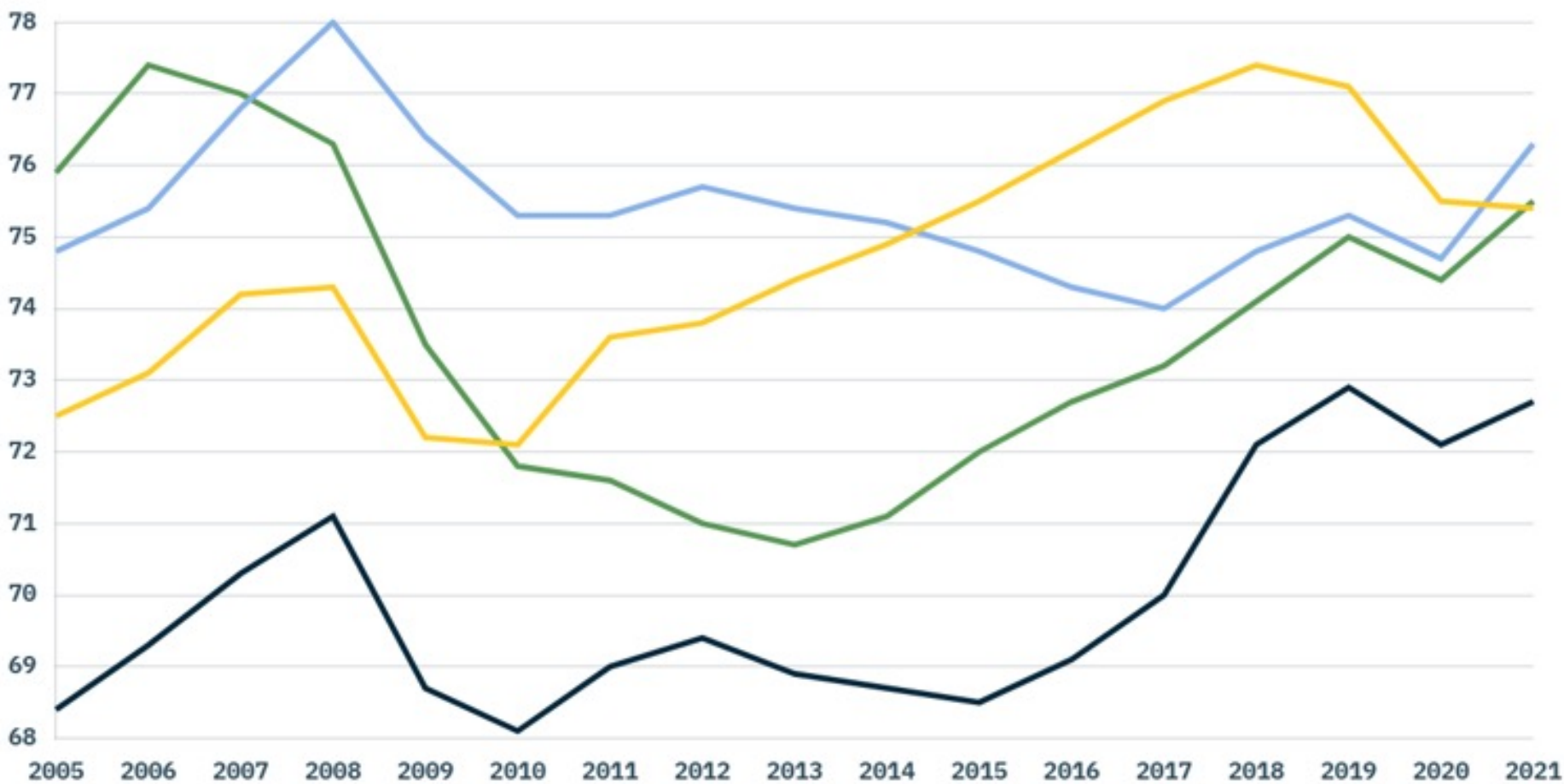
Yleislääkäripäivät/ AVehmas

Työllisyysaste eri maissa 2005-2021

Päivitetty 15.8.2022

15-64, %-osuus väestöstä

● Suomi ● Ruotsi ● Norja ● Tanska

Lähde: Tilastokeskus ja Eurostat (Macrobond) ja Ek.fi sivusto

Hallitusten tavoitteista:

Marin:

”Yhä useamman työikäisen tulisi kuulua työlliseen työvoimaan”

”Jokaisella tulisi olla mahdollisuus työskennellä olemassa olevalla työkyvyllään”

Orpo:

”Työkykyisen ja työikäisen velvollisuus on osallistua työmarkkinoille ja tehdä voitavansa työkykynsä ja työmarkkina-asemansa parantamiseksi”

Tavoitteena 80-85% työllisyysaste ?

Menetetyn työpanoksen kustannukset Suomessa = 24 miljardia €/v

- Tapaturmat ja ammattitaudit 2.5 miljardia
- Työkyvyttömyyseläkkeellä 8.0 miljardia
- Sairauspoissaolot 3.4 miljardia
- Presenteismi 3.4 miljardia
- Sairaanhoidokustannukset 7.8 miljardia

Lähde: Rissanen & Kasava STM 2014

Menetetyn työpanoksen kustannukset Suomessa = 24 miljardia €/v

vrt.

87,2 miljardia €
2024 budjettiehdotus

- Tapaturmat ja ammattitaudit 2.5 miljardia
- Työkyvyttömyyseläkkeellä 8.0 miljardia
- Sairauspoissaolot 3.4 miljardia
- Presenteismi 3.4 miljardia
- Sairaanhoidokustannukset 7.8 miljardia

Lähde: Rissanen & Kasava STM 2014

Menetetyn työpanoksen kustannukset Suomessa = 24 miljardia €/v

- Tapaturmat ja ammattitaudit 2.5 miljardia
- Työkyvyttömyyseläkkeellä 8.0 miljardia
- Sairauspoissaolot 3.4 miljardia
- Presenteismi 3.4 miljardia
- Sairaanhoidokustannukset 7.8 miljardia

Työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle = 10,8 miljardia €/v

Lähde: Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 16/2019

Menetetyn työpanoksen kustannukset Suomessa = 24 miljardia €/v

Lähde: Rissanen & Kasava STM 2014

- Tapaturmat ja ammattitaudit 2.5 miljardia
- Työkyvyttömyyseläkkeellä 8.0 miljardia
- Sairauspoissaolot 3.4 miljardia
- Presenteismi 3.4 miljardia
- Sairaanhoidokustannukset 7.8 miljardia

Työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle = 10,8 miljardia €/v

>>> yksittäiset lääkärin arviot ja päätökset ovat ”arvokkaita”

Työnhakijat Suomessa 9/2023:

- **249 800** työtöntä työnhakijaa
 - ✓ työvoimasta 9,4 %
 - ✓ pitkäaikaistyöttömiä 89 900 (yli 1v)
- **466 000** työnhakijaa

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Työttömyyden haitalliset vaikutukset yksilötasolla

- Työttömät voivat huonommin, ovat **sairaampia** ja elinajanodotteensa on lyhyempi kuin työllisillä (TEM, 2011)
- Työttömyys **heikentää myös läheisten** terveyttä ja elämänlaatua sekä vaikeuttaa tulevaisuuden suunnittelua

Työkykyohjelma 2019-2023

”Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, jos

- työ suunnitellaan olemassa olevan työkyvyn mukaiseksi ja
- hänelle annetaan riittävä tuki”

Työkykyohjelma 2019-2023

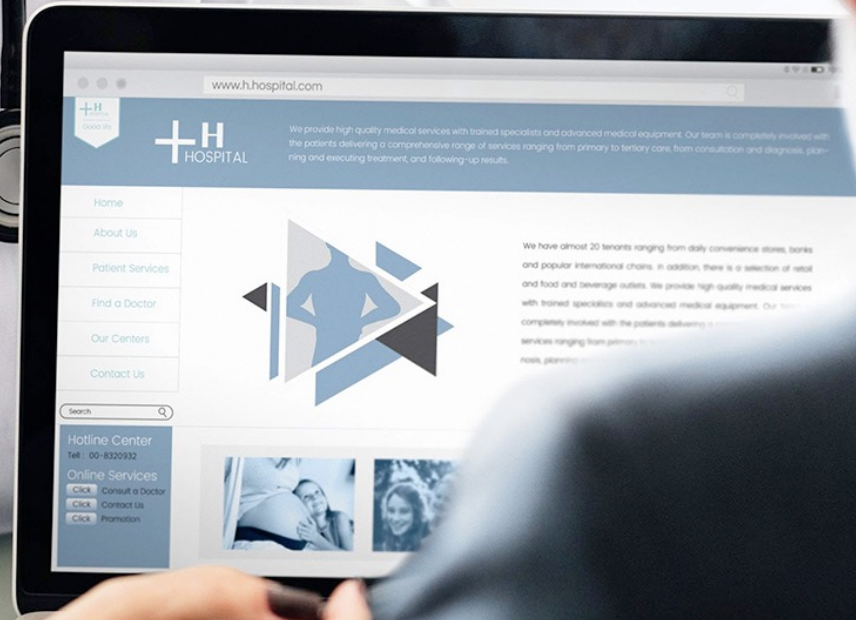
”Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, jos

- työ suunnitellaan olemassa olevan työkyvyn mukaiseksi ja
- hänelle annetaan riittävä tuki”

>>> ammattillinen kuntoutus osatyökykyiselle työttömälle

”Työ tekijäänsä tervehtyy”

Ari Vehmas
yleislääketieteen erikoislääkäri
kuntoutuksen erityispätevyys

Työttömän terveystarkastus
/ sairausloman jatkon arvio

Osatyökykyiset Suomessa

Enemmistö osatyökykyisistä on työelämässä:

55 %:lla (15-64 v) on yksi tai useampi pitkäaikainen sairaus / terveysongelma

Yli 600 000 suomalaisista kokee, että jokin terveysongelma rajoittaa ansiotyöhön osallistumista tai työnsaantimahdollisuuksia

Lähde: Tempo-hanke, loppuraportti 2018

Työttömistä osatyökykyisistä 65 000 haluaisi olla työelämässä

Suurin potentiaali työllistymiseen:

- pitkäaikaistyöttömät
- syrjäytyneet nuoret
- ikääntyvät
- maahanmuuttajat

Lähde: Työkykyohjelma 2019

Yksilön työkyvyn laaja-alaisuus

Ajatuksia työttömän työkykyarviosta ja jatkotoimenpiteistä

- Yksilön terveysongelmien hoitaminen ei ole riittävää työkyvyn palauttamiseksi vaan tarvitaan kokonaisvaltaisempi näkemys työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi
(Kerätär Raija 2016)
- Työttömien työkyvyn arvion tulisi olla moniammatillinen ja liittyä työllistymistä edistävien toimenpiteiden yhteyteen
(Vehmas, H. 2015, Vehmas, H. 2016)
- Konkreettiset jatkotoimenpiteet auttavat osatyökykyistä etenemään kuntoutuksessa ja työllistymisessä
(Vehmas A., Railio, Viukari, Mäkelä-Pusa & Anttilainen, 2017)

Lääkärin työttömän terveystarkastuksen focus

työ- ja toimintakyvyn arviointi

Mitkä syyt ovat johtaneet työttömyyteen ja ylläpitävät sitä?

- **Terveydelliset tekijät** (tärkeysjärjestyksessä)
- Muut tekijät

Lääkärin työttömän terveystarkastuksen focus

työllistyminen

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Lääkärin työttömän terveystarkastus

Työkyvyttömyyden todistaminen ?

1. ...

2. ...

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Lääkäriin työttömän terveystarkastus

~~Työkyvyttömyyden todistaminen~~ >>>

1. ...

2. ...

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Lääkärin työttömän terveystarkastus

~~Työkyvyttömyyden todistaminen~~ >>>

1. ...

2. Työllistymisen edistäminen

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Lääkäriin työttömän terveystarkastus

>>>

1. ...

2. Työllistymisen edistäminen >>>

Ohjaus eteenpäin:

ammattilliseen kuntoutus, palkkatukityö, uudelleen koulutus etc.

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Lääkärin työttömän terveystarkastus

1. Olemassa olevan työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

tutkimukset, hoito, lääkinnällinen kuntoutus

2. Työllistymisen edistäminen >>>

Ohjaus eteenpäin

ammattilliseen kuntoutus, palkkatukityö, uudelleen koulutus etc

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Lääkärin työttömän terveystarkastus

1. ...

2. Työllistymisen edistäminen >>>

Ohjaus **Sote-keskuksen työkykytiimiin**

Jokainen on työkykyinen johonkin työhön, ...

Työttömän terveystarkastus/pitkittänyt sairausloma

Työkyvyttömyyden todistaminen >>>

1. Olemassa olevan työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

- tutkimukset, hoito, lääkinnällinen kuntoutus

2. Työllistymisen edistäminen

- Muokkaamalla työtehtävät osatyökykyiselle sopiviksi >>>
ammattillinen kuntoutus, uudelleen koulutus, palkkatuki etc.

Lääkärillä tärkeä rooli:

- lääkärin läheteellä terveydellisiin tutkimuksiin
- lääkärin lausunnolla kuntoutukseen

Työkykyarvio
moniammatillisen työkykytiimin tuki

MedCross

24.11.2023

Yleislääkäripäivät/ AVehmas

Työttömän työ- ja toimintakyvyn arvio:

Lääkäri tekee sitä mitä osaa

TYÖ >>

ELÄMÄ >>

TERVEYS >>

- **Terveys** (fyysinen, psyykinen, kognitiivinen): yksittäisten tekijöiden vaikutus tärkeysjärjestyksessä
- **Status**

JATKOSUUNNITELMA >>

- **Potilaan oma exit-suunnitelma** (motivaatio, tavoitteet)
- **Lääkärin tutkimus- ja hoitosuunnitelma**
- **Kuntoutussuunnitelma?**

Työttömän työ- ja toimintakyvyn arvio:

Lääkärillä pitäisi olla käsitys lääketieteellistä työkykyarviota tehdessään

TYÖ >>

- **Ammatillinen osaaminen** (tutkinnot, työkokemus kk/v)
- **Työttömyystilanne** (viimeksi töissä, syy työttömyyteen?)

ELÄMÄ >>

TERVEYS >>

- **Terveys** (fyysinen, psyykkinen, kognitiivinen):
yksittäisten tekijöiden vaikutus tärkeysjärjestyksessä
- **Status**

JATKOSUUNNITELMA >>

- **Potilaan oma exit-suunnitelma** (motivaatio, tavoitteet)
- **Lääkärin tutkimus- ja hoitosuunnitelma**
- **Kuntoutussuunnitelma?**

Koulutus- ja työhistoria:

Koulutus:

1. Perus
2. Ammatillinen
3. Varusmiespalvelus

Työhistoria:

1. Viimeinen työpaikka
2. **Kokonaistyöpanos elämässä**
3. Työttömyys- / SVA-jaksot

Työllistävät aktivoinnit:

Työharjoittelut

Työkokeilut

Kuntouttava työtoiminta

Työttömän työ- ja toimintakyvyn arvio:

Lääkärillä pitäisi olla käsitys lääketieteellistä työkykyarviota tehdessään

TYÖ >>

- **Ammatillinen osaaminen** (tutkinnot, työkokemus kk/v)
- **Työttömyystilanne** (viimeksi töissä, syy työttömyyteen?)

ELÄMÄ >>

- **Sosiaalinen tilanne** (perheen kuormittavat tekijät, velat)
- **Elämänhallinta** (päihteet, addiktiot)

TERVEYS >>

- **Terveys** (fyysinen, psyykkinen, kognitiivinen):
yksittäisten tekijöiden vaikutus tärkeysjärjestyksessä
- **Status ja mittarit** (työkyky X/10, BDI, BMI, kykyviisari)

JATKOSUUNNITELMA >>

- **Potilaan oma exit-suunnitelma** (motivaatio, tavoitteet)
- **Lääkärin tutkimus- ja hoitosuunnitelma**
- **Moniammatillisen työkykytiimin tuki**

Työttömän työ- ja toimintakyvyn lausunto:

Moniammatillisesti

TYÖ >>

- **Ammatillinen osaaminen** (tutkinnot, työkokemus kk/v)
- **Työttömyystilanne** (viimeksi töissä, syy työttömyyteen?)

ELÄMÄ >>

- **Sosiaalinen tilanne** (perheen kuormittavat tekijät, velat)
- **Elämänhallinta** (päihteet, addiktiot)

TERVEYS >>

- **Terveys** (fyysinen, psyykinen, kognitiivinen):
yksittäisten tekijöiden vaikutus tärkeysjärjestyksessä
- **Status ja mittarit** (työkyky X/10, BDI, BMI, kykyviisari)

JATKOSUUNNITELMA >>

- **Potilaan oma exit-suunnitelma** (motivaatio, tavoitteet)
- **Lääkärin tutkimus- ja hoitosuunnitelma + kuntoutussuunnitelma**
>> lääkäriin lausunto

Työttömän **työllistymisen tuki**

TYÖ >>

- **Ammatillinen osaaminen** (tutkinnot, työkokemus kk/v)
- **Työttömyystilanne** (viimeksi töissä, syy työttömyyteen?)

ELÄMÄ >>

- **Sosiaalinen tilanne** (perheen kuormittavat tekijät, velat)
- **Elämänhallinta** (päihteet, addiktiot)

TERVEYS >>

- **Terveys** (fyysinen, psyykkinen, kognitiivinen):
yksittäisten tekijöiden vaikutus tärkeysjärjestyksessä
- **Status ja mittarit** (työkyky X/10, BDI, BMI, kykyviisari)

JATKOSUUNNITELMA >>

- **Potilaan oma exit-suunnitelma** (motivaatio, tavoitteet)
- **Lääkärin tutkimus- ja hoitosuunnitelma**
- **Moniammatillisen työkykytiimin tuki**
- **TYÖLLISTYMISEN EDISTÄMINEN** (työ, opiskelu, osallisuus)

Työkykyohjelma 2019- 2023

Moniammatillinen työkykytiimi

24.11.2023

Yleislääkäripäivät/ AVehmas

Työkykyohjelma 2019- 2023

Sote- keskus

**Moniammatillinen
työkykytiimi**

Eloisan työkykytiimit

Sote- keskus

Työkykytiimi

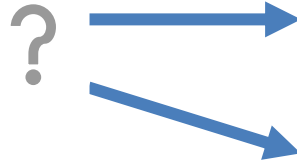
Etelä-Savon työkykytiimit:

- Essote / Mikkelin 10/2021 -
- Savonlinna ja Pieksämäki 1/2023 -

Työttömän terveystarkastus Essote 2021- Työkykytiimin alkukartoitus

ALKUKARTOITUS

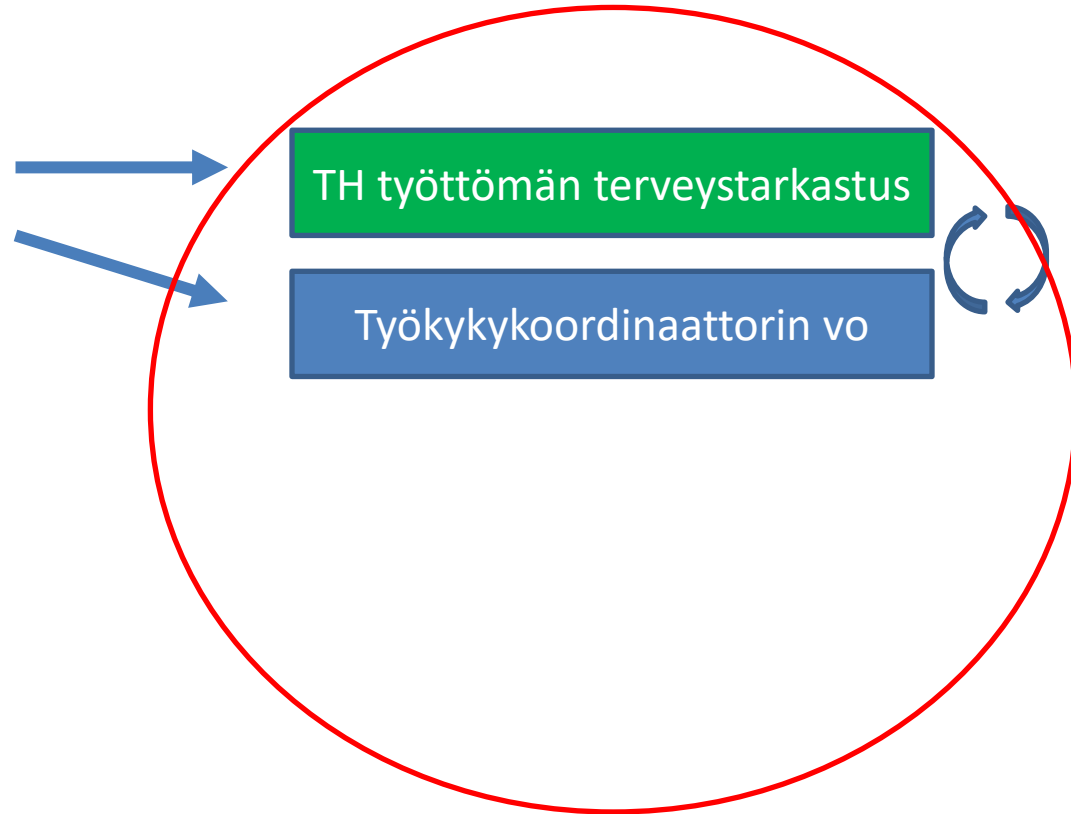
Etäpalvelu (30 min)

Työttömän terveystarkastus Essote

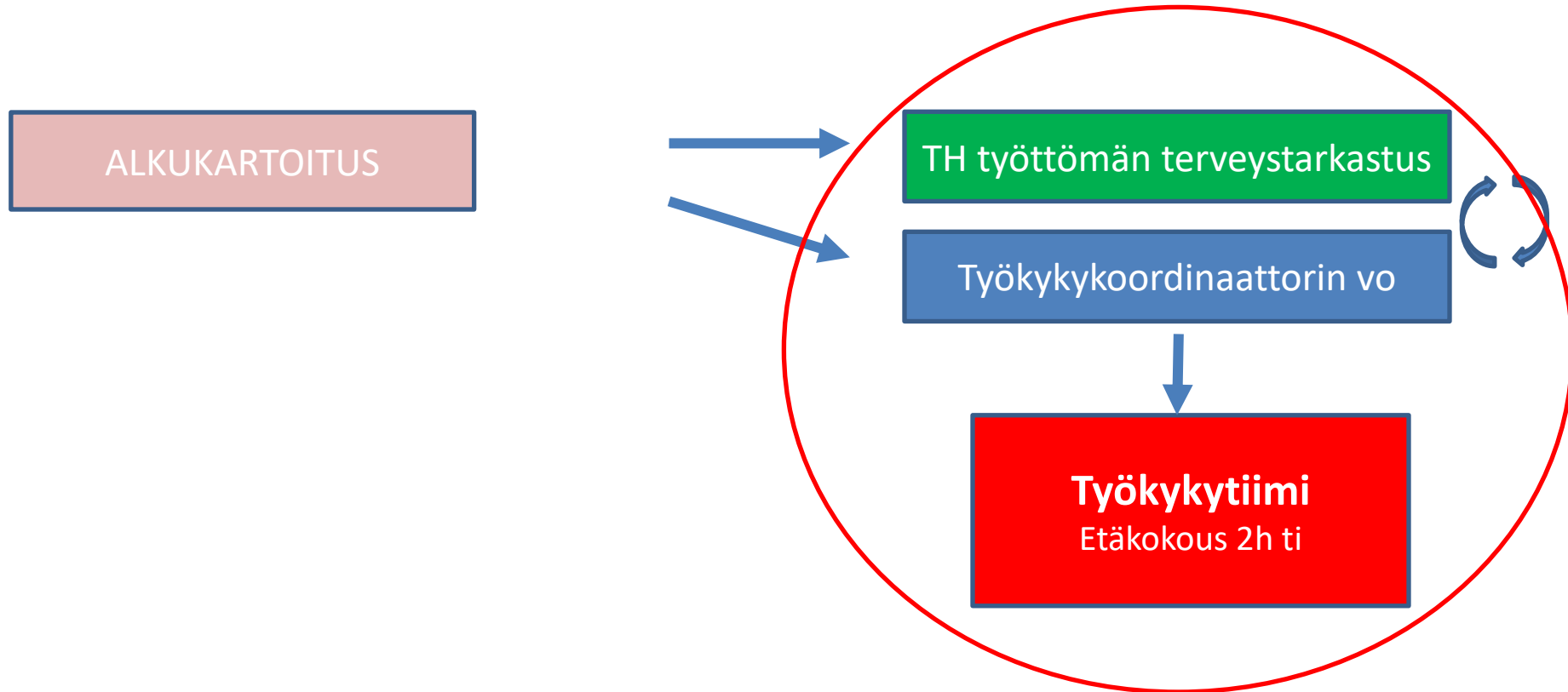
Orientoivat vastaanotot

ALKUKARTOITUS

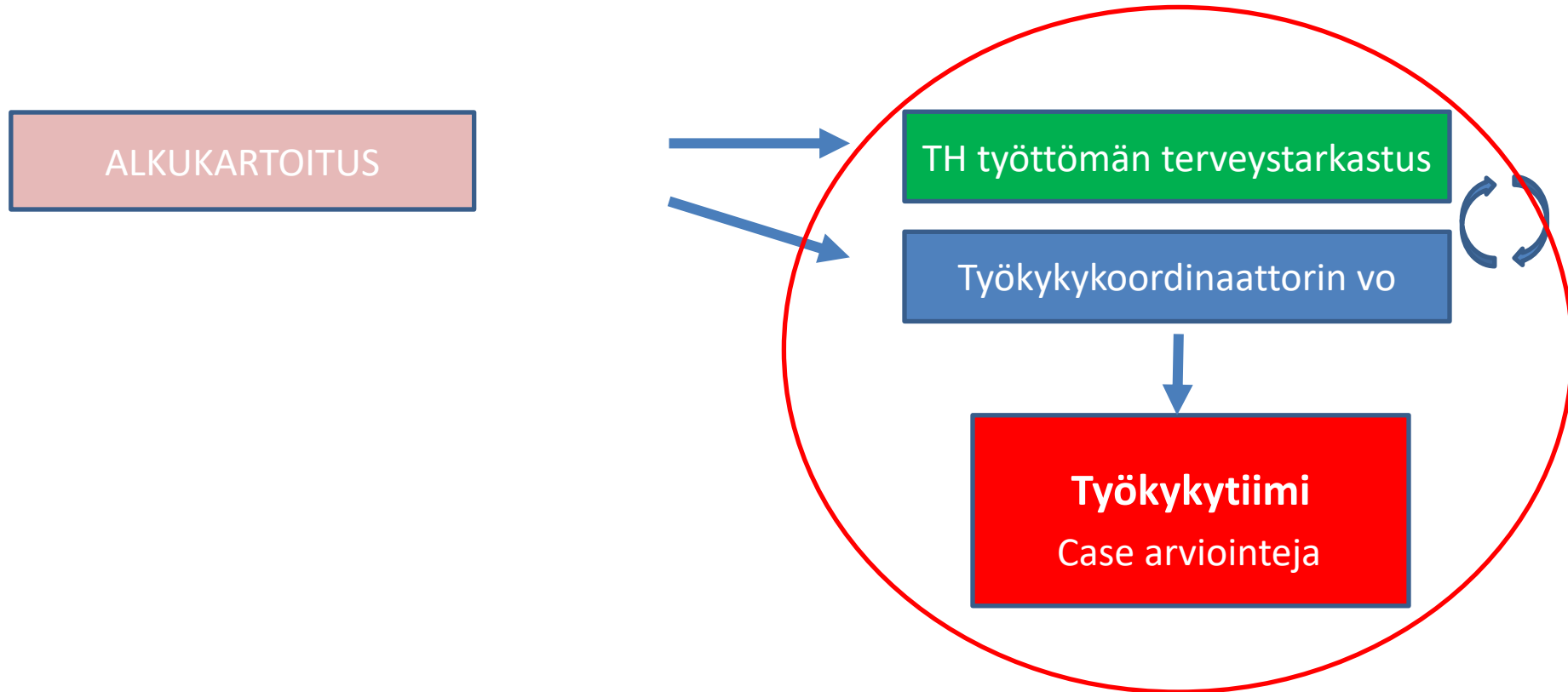

Työttömän terveystarkastus Essote

Työkykytiimi

Työttömän terveystarkastus Essote

Työkykytiimin kokoonpano Essote

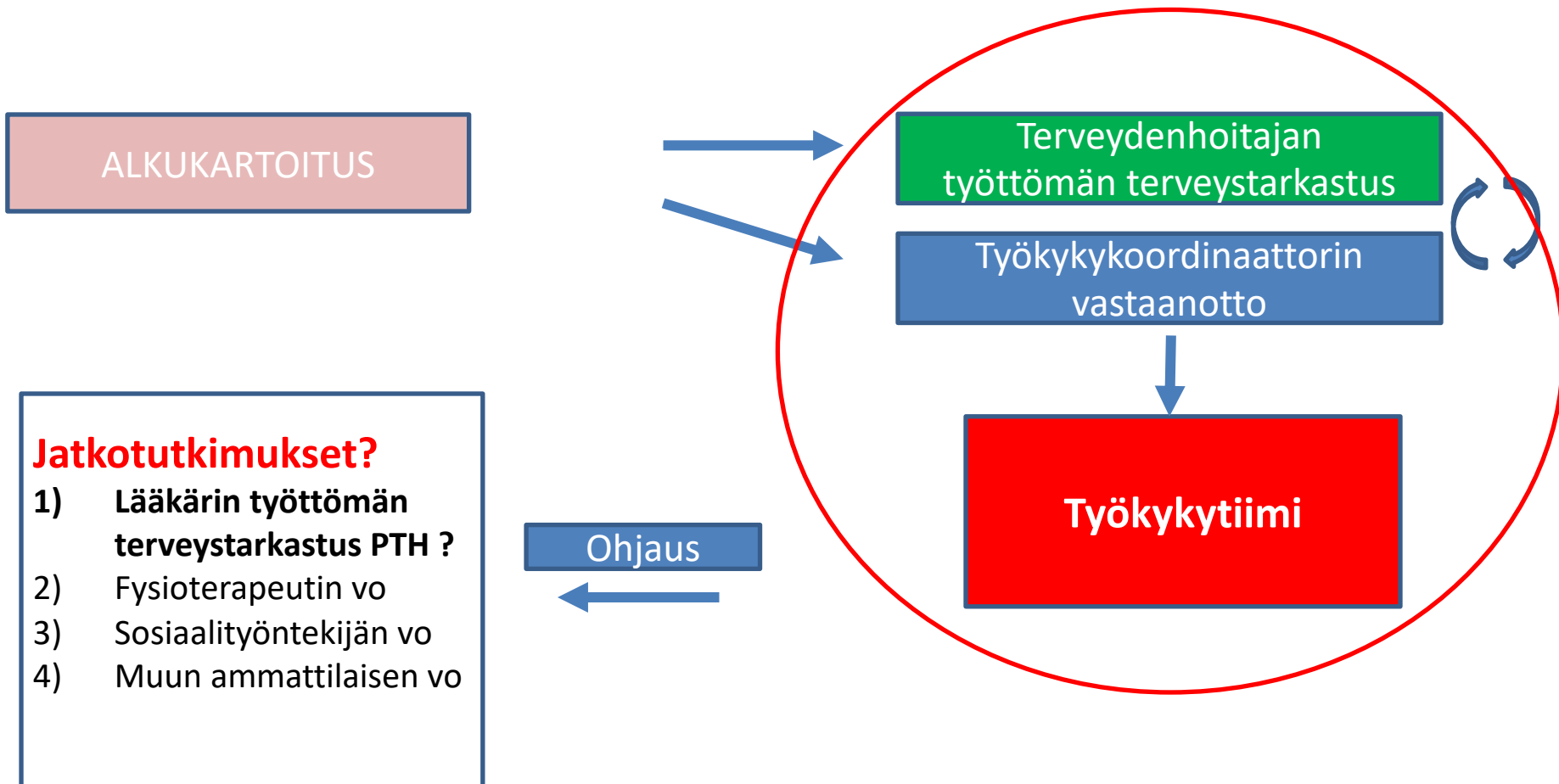
Etäkokous ti 2h (ei asiakkaita)

9/2022

- Terveydenhoitaja **x4** (1 TYP:stä)
- Työkykykoordinaattori **x2**
- Työterveyshuollon erikoislääkäri **x2**
- Perusterveyden huollon lääkärit (x0-3)
- Työkykylääkäri 1 pv/vko etänä
- Sosiaaliohjaaja (kuntouttava työtoiminta)
- Fysioterapeutti
- Työhön valmentaja x2
- Elintapaohjaaja x2

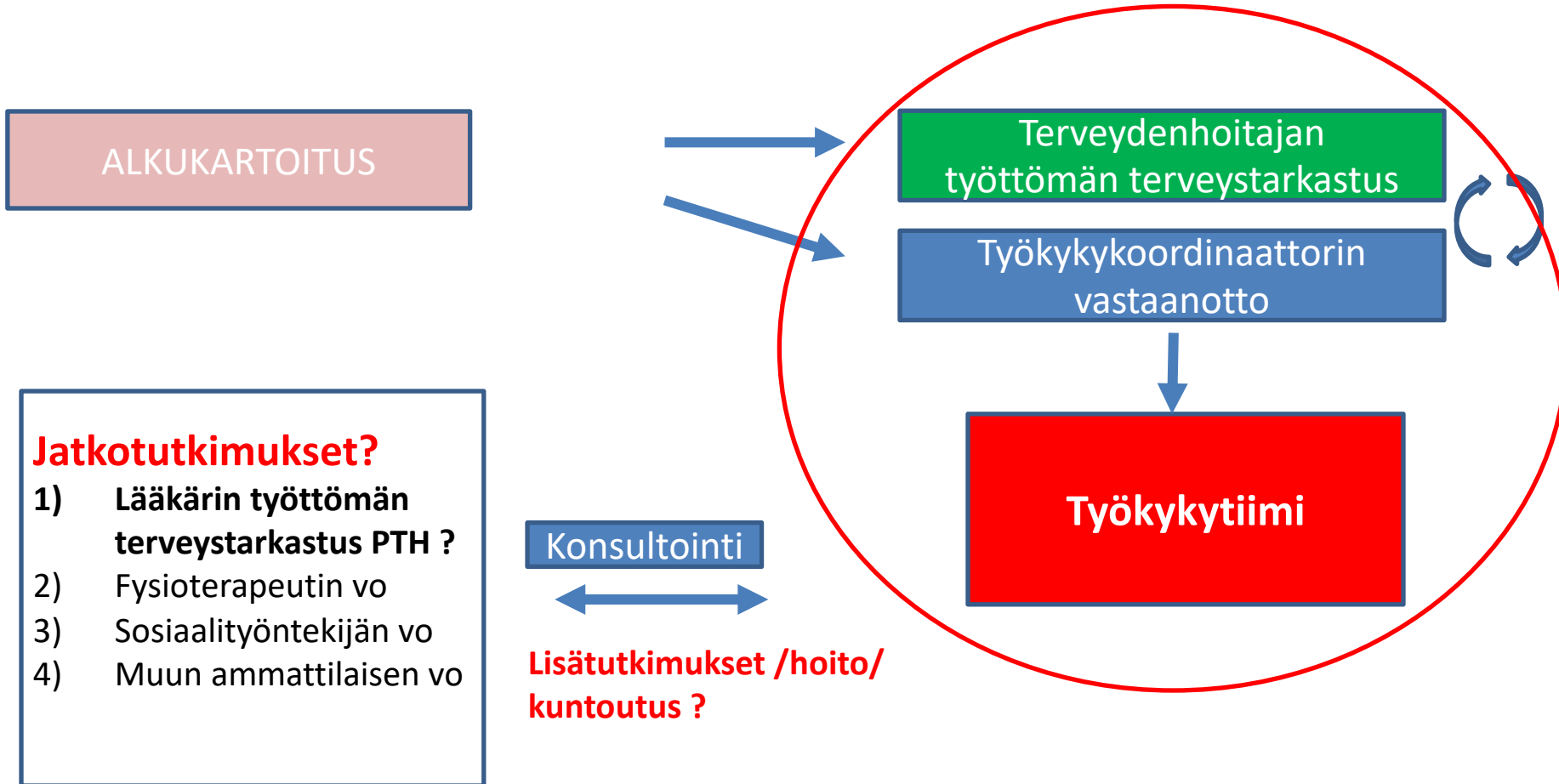
Työttömän terveystarkastus Essote

Ohjaus tarvittaviin jatkotutkimuksiin

Työttömän terveystarkastus Essote

Työkykytiimin konsultaatio

Työttömän työkyvyn tuen palvelu Essote

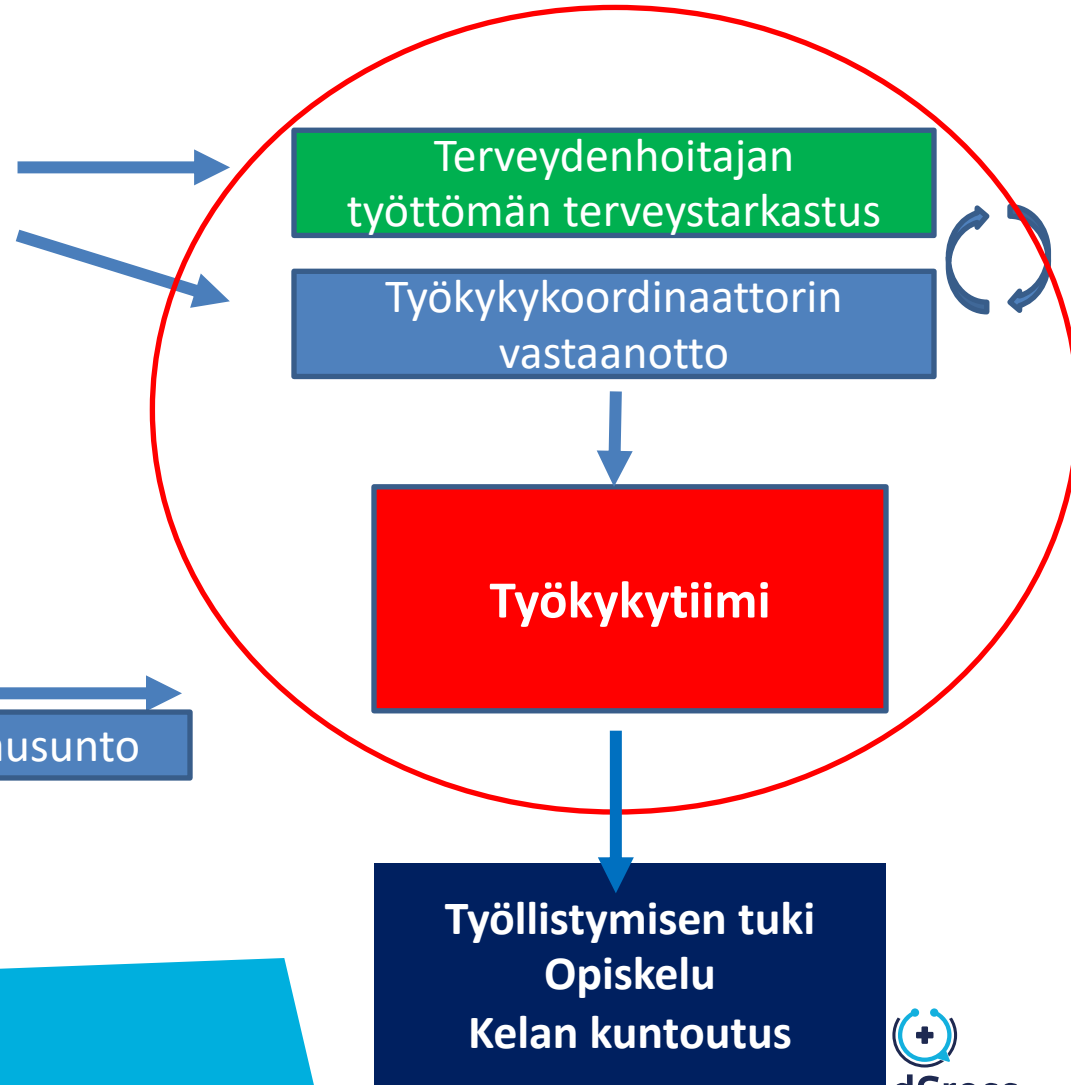
Ohjaus työllistymisen palveluihin

ALKUKARTOITUS

Jatkotutkimukset?

- 1) Lääkärin työttömän terveystarkastus PTH ?
- 2) Fysioterapeutin vo
- 3) Sosiaalityöntekijän vo
- 4) Muun ammattilaisen vo

B-lausunto

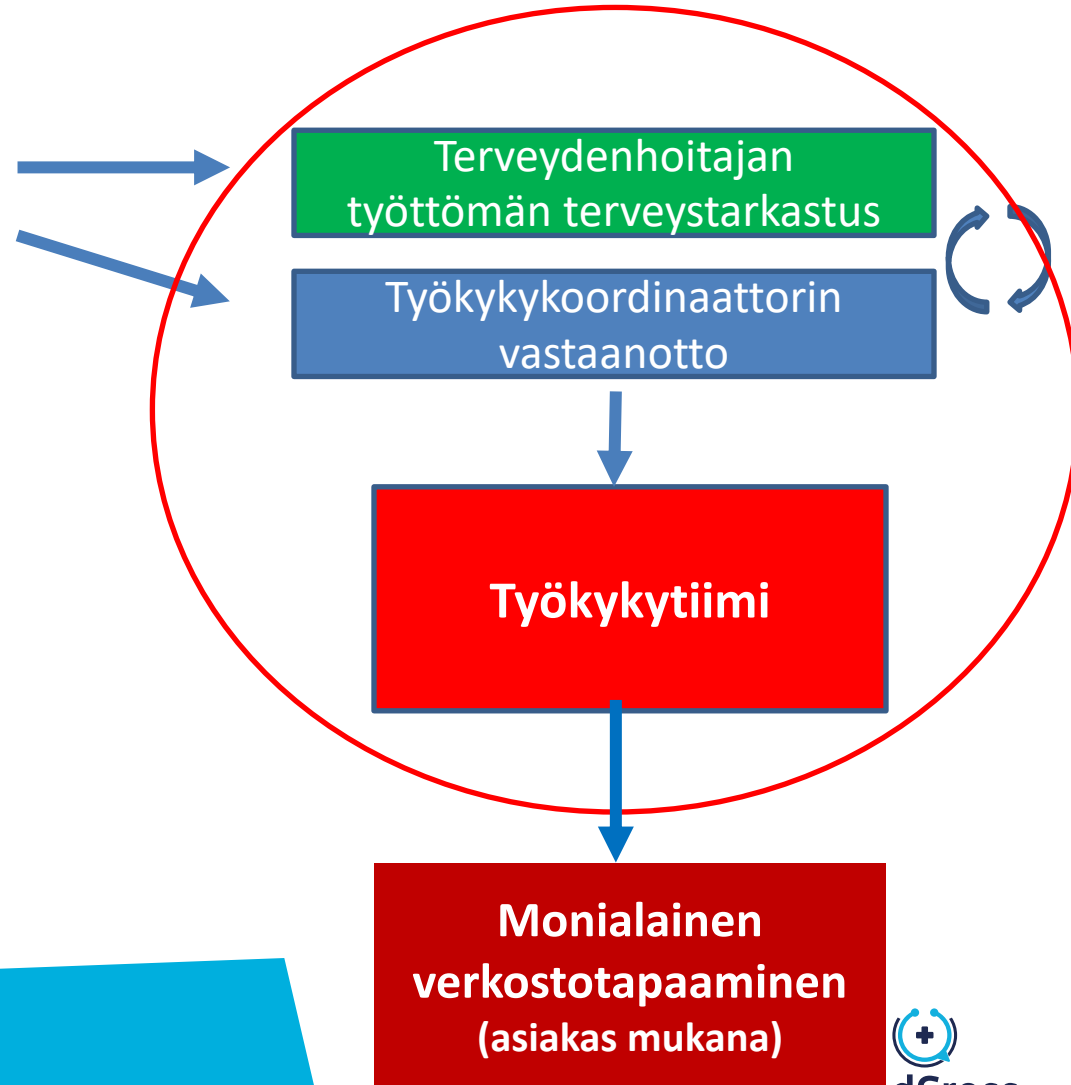
Työttömän terveystarkastus Essote

Työkyvyn tuen monialainen tiimi + asiakas

ALKUKARTOITUS

Jatkotutkimukset?

- 1) Lääkärin työttömän terveystarkastus PTH ?
- 2) Fysioterapeutin vo
- 3) Sosiaalityöntekijän vo
- 4) Muun ammattilaisen vo

Mikkelin seutukunta

..

Työkykytiimin tarkastukset (1 – 9/2022)

- Alkukartoitus 516
- Työttömien terveystarkastus (OAA68)
 - Terveystarkastajat 484
 - Lääkärit 130
- Monialainen verkostotapaaminen 10 (arvio)

Mikkelin seutukunta

Työttömät työnhakijat (5/2022)	2786	(9.2 %)
Pitkäaikaistyöttömät	1030	(arvio)

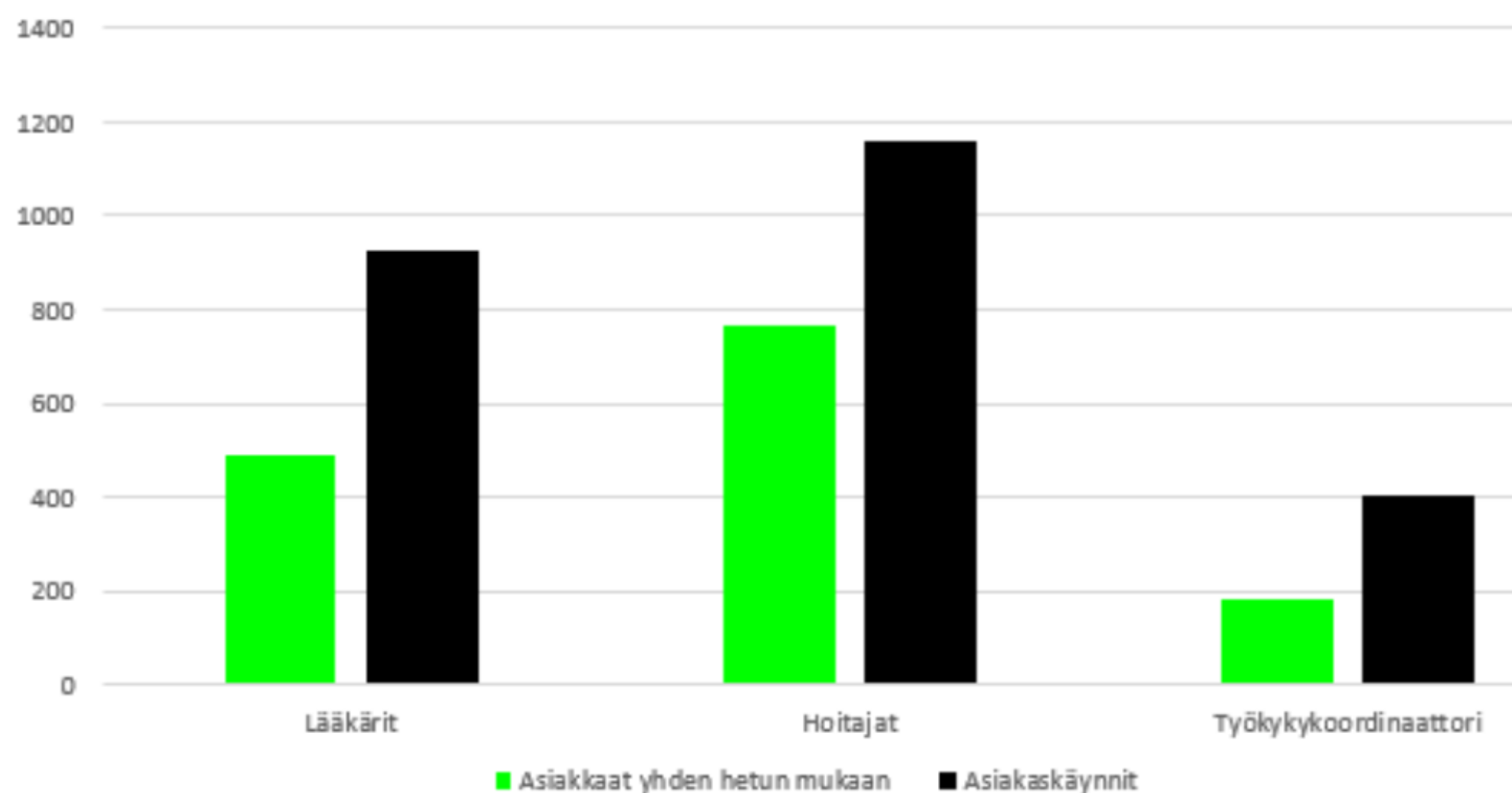
Työkykytiimin tarkastukset (1 – 9/2022)

- Alkukartoitus 516
- Työttömien terveystarkastus (OAA68)
 - Terveystarkastajat 484
 - Lääkärit 130
- Monialainen verkostotapaaminen 10 (arvio)

Opiskelu- ja työelämän ulkopuolella olevien terveystarkastus (OAA61) (SPAT 1395), Työttömien terveystarkastus (OAA68). Toimenpiteet (lkm).	2018	2019	2020	2021	2022	08/2023
15-24 v	8	10	9	6	81	62
25-49 v	43	74	31	43	687	485
50-64 v	60	90	42	54	928	684
Yhteensä	111	174	82	103	1696	1231

© Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023, CC BY 4.0. Tiedot päivitetty 12.08.2023

Mikkeli (Ristiina, Haukivuori, Anttola), Kangasniemi, Mäntyharju,
Juva, Hirvensalmi, Pertunmaa, Puumala, Savonlinna (Enonkoski),
Rantasalmi, Kerimäki, Punkaharju
1.1.-3.10.2023

Pieksämäen työkykytiimi: Teams-kokous ti 1,5 h, 3.1.2023 –

SOTE-keskus

- Konsulttilääkäri
- Työkykykoordinaattori
- Terveystenhoitaja
- Sosiaalityöntekijä, aikuissosiaalityö /TYP
- Ohjaaja, Kuntouttava työtoiminta
- Tk-lääkäri

TE-palvelut:

- psykologi / asiantuntija
- nuorten palvelut (Ohjaamo)
 - Etsivä nuorisotyöntekijä
 - Sosiaaliohjaaja
 - Psykiatrinen sairaanhoitaja

Kela: asiantuntija

Asiakas itse (muutaman kerran)

TTH?

Työttömän terveystarkastuksen fraasipohja (ehdotus):

Tulosyy:

Riskitiedot:

Esitiedot (anamneesi):

Koulutus- ja työhistoria ja työ:

Sosiaalinen tilanne:

Terveydentila:

- *Fyysinen terveys:*
- *Psyykinen terveys:*
- *Kognitiivinen terveys:*

Terveyteen vaikuttavat tekijät:

Lääkehoito:

Kuntoutus:

Apuvälineet:

Nykytila(status):

Testaus- ja arviointitulokset

Toimintakyky:

- Työkyky:

Hoidon tavoitteet:

tuikkittavan omat tavoitteet

Suunnitelma:

Diagnoosit:

Väliarvio:

Toimenpidekoodi:

OAA68

Työttömien terveystarkastus

Milloin työllisyyspalvelut tarvitsevat lääkärinlausunnon? =lait edellyttävät

Helsingin työllisyyspalvelut 2022

☐ Työttömyysturvan käsittelyä varten:

Terveydellisiin syiden vaikutus työkykyyn

- etuutta määriteltäessä:
- uudelleen tarvittaessa irtisanomistilanteessa tai palvelujen keskeytyessä

☐ Työllisyyspalveluiden palvelutarpeen arviointi:

Arvioidaan palvelutarvetta ja työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä

- lääkärinlausunnon perusteella tarjotaan soveltuvaa työtä tai työllisyyspalveluja

☐ Palkkatuki

Palkkatukea voidaan myöntää työnantajalle, joka työllistää työttömän työnhakijan

- esim. vamman / sairauden perusteella on pysyväisluonteinen tuottavuuden alenema

☐ Ammatillinen kuntoutus

- lääkäri arvioi ammatillisen kuntoutuksen tarpeen (B-lausunto tarvittaessa)

Työkyvyn arvion lakiperusteet

Sairauspäiväraha ... ammatillinen työkyvyttömyys

- kykenemätön tekemään tavallista työtään tai siihen läheisesti verrattavaa työtä

Työeläkelakien mukaan (yksityinen vakuuttaja)...yleinen työkyvyttömyys

- saatavissa oleva työn mukaan

Työeläkelakien mukaan (Keva, julkinen työnantaja):

- ammatillinen työkykyarvio, jos ollut sairastuessaan työsuhteessa
- yleinen työkykyarvio, jos ei ole ollut sairastuessaan työsuhteessa

Työkyvyn arvion lakiperusteet

Sairauspäiväraha ... ammatillinen työkyvyttömyys

- kykenemätön tekemään tavallista työtään tai siihen läheisesti verrattavaa työtä

Työeläkelakien mukaan (yksityinen vakuuttaja)...yleinen työkyvyttömyys

- saatavissa oleva työn mukaan

yli 60 v. ... ammatillinen työkyvyttömyys (painotuksena)

Työeläkelakien mukaan (Keva, julkinen työnantaja):

- **ammattillinen työkykyarvio**, jos ollut sairastuessaan työsuhteessa
- **yleinen työkykyarvio**, jos ei ole ollut sairastuessaan työsuhteessa

Kiitos !

MedCross

24.11.2023

Yleislääkäripäivät/ AVehmas